

Concept – versie internetconsultatie

Besluit van, houdende wijziging van het Besluit schadevergoeding net op zee in verband met gelijkstroomverbindingen en het maximaliseren van de elektriciteitsprijs

(13 oktober 2023)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister voor Klimaat en Energie van, nr. WJZ.....;
Gelet op artikel 16f, vierde lid, van de Elektriciteitswet 1998;
De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van nr.);
Gezien het nader rapport van Onze Minister voor Klimaat en Energie van, nr. WJZ.....;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I

Het Besluit schadevergoeding net op zee wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. De begripsbepaling "SDEK-elektriciteitsprijs" vervalt.

2. In de alfabetische volgorde wordt de volgende begripsbepaling ingevoegd:

SDEK-correctiebedrag: op grond van artikel 14, eerste lid, onderdeel a, van het Besluit stimulering duurzame energieproductie en klimaattransitie bij ministeriële regeling vastgestelde correctiebedrag voor windenergie op zee;.

B

Artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:

1. Artikel 2, derde lid, onderdeel a, komt te luiden:

a. een onderhoudsperiode van:

1°. vijf dagen per kalenderjaar voor wisselstroomverbindingen;

2°. achttien dagen per kalenderjaar voor gelijkstroomverbindingen; of

2. In het tweede lid van artikel 2a wordt "De producent" vervangen door "De netbeheerder van het net op zee".

C

Na artikel 3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 3a

1. Bij ministeriële regeling wordt de gedurende de periode waarvoor een vergunning als bedoeld in artikel 12 van de Wet windenergie op zee wordt verleend maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs vastgesteld.

2. In afwijking van het eerste lid wordt bij ministeriële regeling de gedurende de periode waarvoor een vergunning wordt of is verleend maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs vastgesteld voor de houders van een vergunning als bedoeld in artikel 12 van de Wet windenergie op zee indien die vergunning is aangevraagd of verleend voor 1 juli 2024.

D

Concept – versie internetconsultatie

Artikel 4 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid, onderdeel b, aanhef, komt te luiden:
b. het voor dat jaar geldende SDEK-correctiebedrag

2. In het derde lid wordt “de SDEK-elektriciteitsprijs” telkens vervangen door “het SDEK-correctiebedrag”.

3. Na het zevende lid worden twee leden toegevoegd, luidende:

8. Indien in enig jaar de voor de producent geldende maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs lager is dan het SDEK-correctiebedrag, wordt bij de toepassing van het tweede en derde lid de maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs gehanteerd.

9. Indien in enig jaar het SDEK-correctiebedrag lager is dan de in artikel 20 van het Besluit stimulering duurzame energieproductie en klimaattransitie bedoelde basiselektriciteitsprijs, wordt bij de toepassing van het tweede en derde lid de in dat artikel bedoelde basiselektriciteitsprijs gehanteerd.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 2024.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister voor Klimaat en Energie,

NOTA VAN TOELICHTING

I. Algemeen

1. Doel en aanleiding

Een producent die elektriciteit opwekt met windturbines op zee heeft op grond van artikel 16f van de Elektriciteitswet 1998 in bepaalde gevallen recht op een vergoeding van schade waarin het net op zee niet beschikbaar is voor transport van geproduceerde elektriciteit. In het Besluit schadevergoeding net op zee (hierna: het besluit) worden nadere regels gesteld over het recht op schadevergoeding en de bestanddelen waaruit dit bestaat.

De wijziging van het besluit is om twee redenen noodzakelijk. Ten eerste omdat het besluit niet aansluit bij de technische eigenschappen van gelijkstroomverbindingen (HVDC). Ten tweede omdat de elektriciteitsprijs dusdanig is gestegen en volatiel is gebleken dit kan leiden tot een onredelijke hoge schadevergoeding voor de vergunninghouder van het windpark op zee, namelijk hogere inkomsten dan wanneer hij de elektriciteit wel had kunnen transporteren en leveren, die uiteindelijk worden opgebracht door bedrijven en huishoudens.

2. Gelijkstroomverbindingen

Op grond van artikel 16f eerste lid, onder b van de Elektriciteitswet 1998 komt de hoeveelheid elektriciteit die in een kalenderjaar niet kan worden getransporteerd over het net op zee voor vergoeding in aanmerking, als deze groter is dan de hoeveelheid elektriciteit die niet kan worden getransporteerd wegens gemiddeld voor het net op zee redelijkerwijs noodzakelijk onderhoud. Als de niet-beschikbaarheid van het net op zee de periode van redelijkerwijs noodzakelijk onderhoud overschrijdt dient de netbeheerder op zee, TenneT, de geleden schade te vergoeden aan de windparkproducent.

Het redelijkerwijs noodzakelijk onderhoud is in artikel 2 derde lid, onder a, van het besluit vastgesteld op een periode van 5 dagen per kalenderjaar of een onderhoudsperiode van maximaal 38 dagen ter vervanging van componenten van het net op zee die van belang zijn voor beveiliging en besturing van het net op zee ("groot onderhoud"). De onderhoudsperiode van 5 dagen redelijkerwijs noodzakelijk onderhoud per kalenderjaar is onderdeel van het besluit op basis van de karakteristieken van een wisselstroomverbinding. Vanaf de volgende te vergunnen windparken op zee, waarvan de eerste IJmuiden Ver Alpha en Beta zijn, wordt voor de aansluiting op het hoogspanningsnet op land gebruik gemaakt van een gelijkstroomverbinding, omdat deze met minder transportverliezen grotere afstanden kan overbruggen.

Een 2 GW gelijkstroomverbinding is ten opzichte van een 700 MW wisselstroomverbinding echter onderhoudsgevoeliger doordat het meer conversiestappen en meer functionele onderdelen kent als gevolg van de grotere transportcapaciteit, een ander spanningstype en spanningsniveau. Dit maakt dat voor een gelijkstroomverbinding een langere onderhoudsperiode per kalenderjaar nodig is dan een wisselstroomverbinding.

TenneT heeft voor het bepalen van het aantal dagen redelijkerwijs noodzakelijk onderhoud per kalenderjaar voor een gelijkstroomverbinding een berekening uitgevoerd. De berekening is uitgevoerd op basis van de historische gegevens van bestaande gelijkstroomverbindingen, RAM-rapporten (Reliability, Availability, and Maintainability) van de functionele onderdelen en beschikbare gegevens van CIGRE¹ en ENTSO-e². In de berekening is onderscheid gemaakt tussen volledige uitval (0% beschikbaarheid) en gedeeltelijke niet-beschikbaarheid (> 0% beschikbaarheid <100%). De betrouwbaarheid van een gelijkstroomverbinding is echter van sterk stochastische aard die mede afhankelijk is van de lengte van de betreffende verbinding van het net op zee. Dit betekent dat de 18 dagen redelijkerwijs noodzakelijk onderhoud per kalenderjaar voor gelijkstroomverbindingen ondanks het gebruik van de meest actuele beschikbare en verwachte gegevens een benadering is voor generieke toepassing voor alle aan te leggen gelijkstroomverbindingen. Dit sluit aan bij de ervaringen van TenneT in Duitsland en is in

¹ The International Council on Large Electric Systems

² European Network of Transmission System Operators for Electricity

Concept – versie internetconsultatie

overeenstemming met de schadevergoedingsregeling voor gelijkstroomverbindingen van windparken op zee in Duitsland.

Om het onderhoud zo min mogelijk weersafhankelijk te laten zijn worden de TenneT gelijkstroomplatforms voorzien van een helikopterdek. Een adequate beschikbaarheid van reserveonderdelen draagt ook bij aan het zo kort mogelijk houden van de (gedeeltelijke) niet-beschikbaarheid van het net op zee. De netbeheerder van het net op zee houdt in de uitvoering van het preventieve redelijkerwijs noodzakelijk onderhoud zoveel als mogelijk rekening met de windluwe periodes (zomerperiode) en is verplicht het moment van onderhoud af te stemmen met de windparkproducent. Hierdoor zijn er meer aaneengesloten werkbare dagen beschikbaar en wordt het verlies aan transport zoveel als mogelijk beperkt. Noodzakelijk onderhoud in geval van storingen laat zich niet plannen. De tijd benodigd om het onderhoud uit te voeren is dan afhankelijk van de aard en omvang van de storing en de bereikbaarheid vanwege het weer.

De in het besluit opgenomen onderhoudsperiode voor groot onderhoud (38 dagen) is ook passend voor gelijkstroomverbindingen. Deze periode geldt daarom ook voor gelijkstroomverbindingen. De onderhoudsperiode voor wisselstroomverbindingen blijft ongewijzigd.

3. Maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs

Op grond van het besluit vergoed de netbeheerder van het net op zee, buiten de dagen van redelijkerwijs noodzakelijk onderhoud per kalenderjaar, de gehele of gedeeltelijke te late oplevering en niet-beschikbaarheid van het net op zee gederfde inkomsten uit elektriciteitsverkoop op basis van de SDEK-electriciteitsprijs die jaarlijks door de Minister voor Klimaat en Energie (verder: de minister) over voorgaand jaar wordt vastgesteld. Feitelijk gaat het om de correctiebedragen die jaarlijks door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) worden vastgesteld. Om beter aan te sluiten bij de terminologie is daarom de term SDEK-electriciteitsprijs gewijzigd in SDEK-correctiebedrag.

Recente ontwikkelingen op de energiemarkt hebben geleid tot een sterk verhoogde en volatiele elektriciteitsprijs. Tussen 2020 en 2022 zijn daardoor de SDEK-correctiebedragen gestegen van 30 euro/MWh naar 192 euro/MWh. Dit is een meervoud van de elektriciteitsprijs waarop de businesscase van een windpark op zee tot stand komt en die bij het moeten betalen van schadevergoeding leidt tot excessieve betalingen aan de producten die ten laste komen van de samenleving. Het afdekken van het operationele financiële risico van de windparkproducent staat daarmee niet in verhouding tot het maatschappelijk financieel risico.

Om het maatschappelijk financieel risico te beperken en in balans te brengen met het operationeel financieel risico van het windpark op zee wordt in het besluit een grondslag opgenomen voor het in de ministeriële regeling opnemen van een maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs die van toepassing is wanneer de jaarlijks door de minister vast te stellen SDEK-correctiebedrag hoger is. Het SDEK-correctiebedrag is leidend als deze lager is dan de maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs.

De in de regeling op te nemen maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs zal ten tijde van vergunningverlening worden bepaald op basis van de verwachte elektriciteitsprijs in het hoge prijsscenario uit de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) van het PBL voor het jaar dat het windpark voorzien is operationeel te gaan. Dit betreft de Klimaat- en Energieverkenning op het moment van het publiceren van de regeling voor de vergunningverleningsprocedure van het windpark op zee. Hiermee worden excessieve betalingen aan producenten voorkomen zonder dat de businesscase van de producent, en daarmee de leveringszekerheid en de klimaatambities, in het gedrang zal komen. Een in de ministeriële regeling opgenomen maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs is van toepassing gedurende de gehele vergunningsduur van een windpark op zee.

Een maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs zal met inwerkingtreding van de wijziging van het besluit zijn voorzien om vastgesteld te worden voor windparken waarvoor voor de inwerkingtreding van dit besluit een vergunning is aangevraagd of verleend.

3. Totstandkoming wijzigingsbesluit

De inhoud van het voorliggende wijzigingsbesluit is zoveel als mogelijk tot stand gekomen door middel van een open en interactief proces waarbij partijen uit de windenergiesector en de netbeheerder van het net op zee (TenneT) inbreng hebben geleverd. Het ministerie van Financiën is als aandeelhouder van TenneT Holding B.V. bij dat proces betrokken geweest, evenals de Autoriteit Consument & Markt (ACM) als toezichthouder. De maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs is echter een recente beleidsontwikkeling waarover de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA) pas onlangs is geïnformeerd.

In dit proces zijn vragen gesteld in hoeverre overmacht een reden kan zijn waardoor schadevergoeding niet aan de orde is. In de memorie van toelichting bij de Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 (tijdig realiseren doelstellingen Energieakkoord; Kamerstuk 2015/2016, 34 401, nr. 3) is opgenomen dat de verplichting tot het betalen van schadevergoeding niet absoluut is. Daarbij is aangegeven dat 1) het aanleggen en beheren van een net op zee complex is en dat daar zaken kunnen mislopen, 2) dat het van belang is dat windparkexploitanten in een voorkomend geval een passende compensatie krijgen en 3) dat de netbeheerder van het net op zee alleen zelf voor de kosten opdraait als hem iets te verwijten valt.

Daarnaast wordt de afhandeling van een schadevergoeding, behoudens de uitwerking die in het besluit is opgenomen, niet door het bestuursrecht maar door het civiele recht beheerst. De verplichting tot het betalen van een schadevergoeding is al vanaf de inwerkingtreding van het besluit een verbintenis in de zin van artikel 1 van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek. Dit is ook expliciet opgenomen in de nota van toelichting bij de publicatie van het besluit (Stb. 2016, 118). Ten gevolge daarvan kan over de vraag of in een bepaald geval schadevergoeding verschuldigd is, of over de hoogte van het verschuldigde bedrag, op grond van artikel 6:75 van het Burgerlijk Wetboek getoetst worden aan de vraag of er sprake is van overmacht. In geval van een geschil is de burgerlijk rechter bevoegd daarover te beslissen. Het recht op schadevergoeding in geval van overmachtssituaties wordt daarom geen onderdeel van dit wijzigingsbesluit.

4. Regeldruk en bedrijfseffecten

Bij het oorspronkelijke besluit zijn de effecten door middel van een bedrijventoets in kaart gebracht als onderdeel van de ontwerp Elektriciteits- en gaswet (Kamerstukken II 2014/15, 34 199, nr. 1). Hieruit was de conclusie dat het besluit naar verwachting geen majeure additionele markeffecten ten opzichte van de wet had. Om die reden is destijds geen nieuwe toets uitgevoerd. Het onderhavige wijzigingsbesluit laat de essentie van het oorspronkelijke besluit ongemoeid.

Er is voor onderhavig besluit geen MKB-toets aangevraagd. Reden hiervoor is dat deze sector niet behoort tot de doelgroepen van deze regeling en hierdoor geen grote regeldrukeffecten zal ervaren.

5. Internetconsultatie

P.M.

6. Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets ACM

P.M.

7. Parlementaire betrokkenheid

P.M.

6. Inwerkingtreding

P.M.

II ARTIKELN

Artikel I, onderdeel A,

In artikel 1 van het besluit wordt de definitie van SDEK-elektriciteitsprijs vervangen door SDEK-correctiebedrag. Met deze wijziging wordt beter aangesloten bij de terminologie van het Besluit stimulering duurzame elektriciteitsproductie en klimaattransitie. Deze wijziging heeft geen gevolgen omdat bij het berekenen van de hoogte van de schade reeds werd uitgegaan van de

Concept – versie internetconsultatie

jaarlijkse vastgestelde correctiebedragen voor windenergie op zee, en het hanteren van de basis elektriciteitsprijs een plek heeft gekregen in artikel 4, negende lid van het besluit. Hierbij wordt opgemerkt dat het gaat op de definitieve correctiebedragen en niet om de voorlopige correctiebedragen.

Artikel I, onderdeel B

In artikel 2, derde, lid, wordt uitgebreid met een onderhoudsperiode voor gelijkstroomverbindingen. Het derde lid wordt gesplitst in een onderdeel voor redelijkerwijs noodzakelijk onderhoud per kalenderjaar voor wisselstroomverbindingen (het al eerder vastgestelde aantal van vijf dagen) en in een onderdeel voor gelijkstroomverbindingen (achttien dagen).

Artikel I, onderdeel C en D

Artikel 3a, eerste lid, biedt de grondslag om bij ministeriële regeling de maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs vast te stellen. Deze prijs wordt telkens gelijktijdig met de aanvraagprocedure voor een vergunning op grond van de Wet windenergie op zee vastgesteld. Gedurende de gehele looptijd van de vergunning wordt deze prijs toegepast op de producent aan wie de vergunning wordt verleend. Door de maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs voor de gehele looptijd van de vergunning vast te stellen weet een producent bij de aanvraag om een vergunning met welke maximale prijs wordt gerekend indien hij recht op schadevergoeding heeft. Omdat er voor de inwerkingtreding van de onderhavige wijziging van het besluit alreeds vergunningen op grond van de Wet windenergie zijn verleend, is in het tweede lid de grondslag opgenomen om voor die producenten ook een maximaal te vergoeden- elektriciteitsprijs vast te stellen.

Artikel I, onderdeel D

Indien een producent recht heeft op schadevergoeding wordt bij het berekenen van het bedrag in principe met het SDEK-correctiebedrag gerekend. Dat uitgangspunt is opgenomen in artikel 4, tweede en derde lid, van het besluit. Dit wijzigingsbesluit wijzigt dat uitgangspunt niet. Zoals in algemeen deel van deze toelichting is aangegeven, wordt het begrip "SDEK-electriciteitsprijs" in deze leden vervangen door "SDEK-correctiebedrag". Dat betekent derhalve dat indien het SDEK-correctiebedrag in het jaar waarin de schade zich voordoet lager is dan de voor de producent geldende maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs, wordt gerekend met het SDEK-correctiebedrag. Omgekeerd wordt met de maximaal te vergoeden elektriciteitsprijs gerekend indien in het jaar waarin de schade zich voordoet het SDEK-correctiebedrag hoger is dan de voor de producent geldende maximaal te vergoeden- elektriciteitsprijs. Tot slot kan zich de situatie voordoen dat het correctiebedrag lager is dan de op grond van het Besluit stimulering duurzame energieproductie en klimaattransitie vastgestelde basiselectriciteitsprijs. In dat geval wordt gerekend met de basiselectriciteitsprijs.

De Minister voor Klimaat en Energie,